CORPVS SCRIPTORVM DE MVSICA

22

JOHANNIS TINCTORIS
OPERA THEORETICA

Edidit

ALBERTVS SEAY

IIa

Proportionale musices

AMERICAN INSTITUTE OF MUSICOLOGY
HÄNSSLER-VERLAG
1978
68.223

Albert Seay, Ed. *Johannes Tinctoris: Opera Theoretica*

By an inexplicable and unexplained error or misunderstanding one of the treatises, the *Proportionale,* was omitted in Volume II. It is supplied apart, as IIa, but as an integral part of Volume II.

All concerned, printer, editor, publisher, express regrets and ask forbearance.

CORRIGENDA

Vol. I

p. 26, line 22, *read* various *for* verious.

Vol. II

p. 29, Example 2, *substitute:* 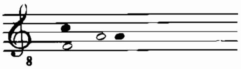

p. 107, line 6, *read* simplex *for* simplez.

p. 109, Example 2, Altus, *read* V: for Vi.

CORPUS SCRIPTORUM DE MUSICA

JOHANNES TINCTORIS

(1455? — 1511)

THEORETICAL WORKS

Edited by

ALBERT SEAY

Volume IIa

PUBLICATIONS OF THE
AMERICAN INSTITUTE OF MUSICOLOGY
Armen Carapetyan
Director

Copyright © 1978 American Institute of Musicology
Hänssler-Verlag, D 7303 Neuhausen-Stuttgart
Order No. 68.223

TABLE OF CONTENTS

Prologus 9

LIBER PRIMUS

I *Diffinitio proportionis* 12

II *Qualiter et quot modis proportiones fiant* 12

III *Divisio proportionum* 13

IV *De proportionibus inaequalitatis* 15

V *De genere multiplici* 15

VI *De genere superparticulari* 19

VII *De genere superpartienti* 27

VIII *De genere multiplici superparticulari* 31

IX *De genere multiplici superpartienti* 34

LIBER SECUNDUS

I *De proportionibus inaequalitatis quae fiunt per relationem numeri ad maiorem* 37

II *De genere submultiplici* 37

III *De genere subsuperparticulari* 38

IV *De genere subsuperpartienti* 39

V *De genere submultiplici superparticulari* 39

VI *De genere submultiplici superpartienti* 41

LIBER TERTIUS

I *Quaedam circa proportiones generaliter consideranda* 42

II *Qualiter proportiones signandae sint* 42

III *Quando proportiones signandae sint* 48

IV *Ubi proportiones signare debeamus* 50

V *Considerandum esse in quibus modo. tempore et prolatione proportiones fiant* 53

VI *Qualiter intelligendum sit aliquas notas ad alias referri* ... 57

VII *De numerò et eius partibus quantum ad intelligendas proportiones necessarium est* 58

VIII *Huius operis conclusio* 60

[1]*Proportionale musices editum a magistro Joanne Tinctoris in legibus licentiato serenissimoque principis Ferdinandi regis Siciliae, Jherusalem et Ungariae capellam feliciter incipit prohemium.*

Prologus

[2]Sacratissimo ac invictissimo principi divo Ferdinando, regis regum dominique dominantium providentia regi Siciliae, Jherusalem et Ungariae, Johannes Tinctoris, inter musicae professores suosque capellanos minimus pedum osculotenus humilem atque servilem obedientiam.

[3]Quamquam, o sapientissime rex, a tempore prothomusici Jubalis, cui Moyses tantum tribuit, ut eum in Genesi patrem canentium organis et cithara dixerit, plerique viri percelebres velut David, Ptolomeus, Epaminondas, principes Judeae, Egypti et Graeciae, Zoroastres, Pythagoras, Linus, Thebeus, Zethus, Amphion, Orpheus, Museus, Socrates, Plato, Aristoteles, Aristoxenus, Timotheus, ingenuae arti musicae operam a Deo dederunt, quod teste Tullio paene vim omnem ac materiam eius infinitam cogitatione comprehenderint, quo nonnullos eorum, praecipue Pythagoram musicae primordia invenisse multi Graecorum voluerunt. [4]Tamen qualiter pronunciaverint aut composuerint scripto nobis minime constat, verum elegantissime id eos fecisse verisimilimum est. [5]Summam etenim in hac scientia, quam Plato vocat potentissimam, eruditionem ponebant, itaque eam omnes antiquitiis discebant, nec qui nesciebat satis excultus doctrina putabatur.

[6]Et quanta precor illa fuit melodia virtute cuius dii, manes, spiritus immundi, animalia etiam rationis expertia et inanimata moti fuisse leguntur. [7]Quod, tametsi partim fabulosum sit, non vacat a mysterio, nempe talia de musica poetae non finxissent nisi mirandam eius virtutem, divino quodam animi vigore percepissent.

[1] Bo 28^v Br^1 101^r BU 167^r F 8^r G 187^r V 144^v

Incipit in BU: Johannis Tinctoris musicae professoris Proportionale musices incipit. Et primo proemium. *In* G: Proemium. *In* V: Prologus de vocum proportionibus ad Ferdinandum regem.

[2] dominumque Bo regis *pro* regi Br^1 Bo G Johannis G

[3] enim *pro* eum Bo chitare G procelebres G velud Bo F G Judeae *om* Bo Mupheus Bo dederint F comprehenderunt G

[6] praeter *pro* precor G manifesta *pro* inanimata G

[7] quondam *pro* quodam Br^1 Bo BU

[1]*INCIPIT LIBER PRIMUS*

Capitulum I — Diffinitio proportionis.

[2]Proportio est duorum terminorum ad invicem habitudo.

[3]Haec autem diffinitio generalis est cuiusque proportionis, sive arithmeticae, sive musicae, sive geometricae; verum ut specificetur proportioni musicae dicas duorum terminorum, scilicet, corporum musicalium quae sunt notae vocum significativae.

[1]*Capitulum II — Qualiter et quot modis proportiones fiant.*

[2]Fit igitur ista proportionalis habitudo vel canendo vel componendo quotiens unus notarum numerus ad alium refertur. [3]Quodquidem dupliciter contingit, vel quando notas sequentes ad praecedentes in una et eadem parte cantus immediate referimus, ut hic patet:

Capitulum I

[1] Bo 32^r Br^1 102^r BU 166^r F 8^v G 188^r V 145^v Incipit Liber Primus *om* Bo F G Capitulum I *om* Bo De diffinitione proportionis BU Proportionale musices editum a Magistro Johanne Tinctoris, in legibus licentiato serenissimi principis Fernandi regis Siciliae, Jherusalem et Ungariae capellano *add ante* Capitulum I G

[3] specificatur Bo corporalium *pro* musicalium Bo

Capitulum II

[1] Bo 32^v Br^1 102^r BU 166^r F 8^v G 188^r V 145^v *Lin om* Bo

[2] Sit *pro* Fit Bo

[3] unam et eandem partem Bo patet *om* Bo Br BU in exemplo subsequente *pro* patet G *In exemplo*: 2 *pro* $\frac{2}{1}$ Bo $\frac{3}{1}$ *pro* $\frac{3}{2}$ G

[7]Dupla sesquialtera, sesquitertia et subsesquialtera in utroque imperfecto, tempore perfecto, prolatione maiori et minori.

[7] De (Dupla) *add* BU (minori) ut patet hic in exemplo subsequenti *add* G